

ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ВИД НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Смерницький Д. В.

доктор юридичних наук, старший дослідник,

заступник директора

Державного науково-дослідного інституту

Міністерства внутрішніх справ України

м. Київ, Україна

У відповідності до ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» наукова діяльність це – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) роботи, проведені з метою одержання наукового, науково-технічного (прикладного) результату визначають як наукову (науково-технічну) роботу основним видом якої є, в тому числі, науково-дослідна робота, а також інші роботи, пов'язані з доведенням нових наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання.

Проведення науково-дослідних робіт у загальному регламентується національним стандартом України ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення» [2].

Науковий результат, одержаний в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень може бути у формі проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів [1].

Отже, проекти нормативно-правових актів, нормативних документів або науково-методичних документів, які створені на базі наукових чи науково-технічних досліджень та мають наукову складову можуть вважатися науковим результатом. Зазвичай розробка зазначених документів здійснюється в рамках проведення науково-дослідних робіт.

В сфері технічного регулювання до нормативно-правових документів відносяться переважно технічні регламенти.

Технічний регламент згідно ст. 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» це – нормативно-правовий акт, в якому визначено характеристики продукції або пов'язані з ними процеси та методи виробництва, включаючи відповідні адміністративні положення, додержання яких є обов'язковим. Він може також включати

або виключно стосуватися вимог до термінології, позначень, пакування, маркування чи етикетування в тій мірі, в якій вони застосовуються до продукції, процесу або методу виробництва [3].

До нормативних документів щодо забезпечення технічного регулювання відносять, як визначено Законом України «Про стандартизацію», документи, що встановлюють правила, настанови чи характеристики щодо діяльності або її результатів, а саме: національні стандарти та кодекси ustalеної практики, прийняті національним органом стандартизації; стандарти, кодекси ustalеної практики та технічні умови, прийняті підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють стандартизацію [4].

Для розробки зазначених нормативних документів в сфері технічного регулювання створюються технічні комітети стандартизації, які є відповідно до ст. 15 Закону України «Про стандартизацію» формою співробітництва заінтересованих юридичних та фізичних осіб з метою організації і виконання робіт з міжнародної, регіональної, національної стандартизації у визначених сферах діяльності та за закріпленими об'єктами стандартизації. До роботи в технічних комітетах стандартизації залучаються представники наукових установ та навчальних закладів, науково-технічних та інженерних товариств (спілок), провідні науковці і фахівці.

Національні стандарти, кодекси ustalеної практики та зміни до них розробляються на основі наукових досягнень, знань і практики. А Національний орган стандартизації організовує та координує діяльність з проведення перевірки національних стандартів та кодексів ustalеної практики на відповідність рівню розвитку науки і техніки.

В той же час національний стандарт та кодекс ustalеної практики можуть розроблятися на продукцію, що є об'єктом стандартизації та одночасно об'єктом інтелектуальної або промислової власності, якщо Національний орган стандартизації отримав дозвіл від власника прав на продукцію в установленому законом порядку [4].

Отже, технічне регулювання, яке у відповідності до Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [3] визначено як правове регулювання відносин у сфері визначення та виконання обов'язкових вимог до характеристик продукції або пов'язаних з ними процесів та методів виробництва, а також перевірки їх додержання шляхом оцінки відповідності та/або державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції чи інших видів державного нагляду (контролю), можна віднести загалом до виду наукової діяльності в рамках якої розробляються відповідні нормативно-правові акти та нормативні документи.

Крім того, на наш погляд, технічне регулювання було більш правильно віднести до науково-технічна діяльність, яка спрямована на

одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки [1], результатом якої теж можуть бути проекти нормативно-правових актів, нормативних документів або науково-методичних документів тощо.

Правове забезпечення технічного регулювання як виду науково-технічної діяльності регламентується законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [1], «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [3], «Про стандартизацію» [4], «Про метрологію та метрологічну діяльність» [5], іншими нормативно-правовими актами.

Також, відповідно до Угоди про технічні бар'єри в торгівлі Світової організації торгівлі [6] та прагнення України до членства в Європейському Союзі необхідно у стислі терміни привести вітчизняні нормативно-правові акти та нормативні документи у сфері технічного регулювання у відповідність до європейського законодавства.

Література:

1. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016. № 3, ст. 25.

2. Система розроблення та постановлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення: Національний стандарт України ДСТУ 3973-2000.

3. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15 січня 2015 року № 124-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 14, ст. 96.

4. Про стандартизацію : Закон України від 5 червня 2014 року № 1315-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 31, ст.1058.

5. Про метрологію та метрологічну діяльність : Закон України від 5 червня 2014 року № 1314-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 30, ст. 1008.

6. Про технічні бар'єри в торгівлі Світової організації торгівлі: Угода ТБТ СОТ від 15 квітня 1994 року. Документ 981_008.